

*Алла Григорівна Бочевар,
старший викладач кафедри іноземних мов,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
вул. Успенська 1, м. Одеса, Україна*

СТАН СФОРМОВАНOSTІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

У статті висвітлено результати дослідження щодо виділення критеріїв та показників сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів; охарактеризовано рівні сформованості означеної компетентності та репрезентовано методики проведення діагностувального експерименту щодо визначення стану сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів.

Ключові слова: критерії, показники, інформаційно-комунікативна компетентність, підготовка юристів.

Актуальність дослідження зумовлена педагогічною та соціальною значущістю проблеми формування особистості майбутнього юриста, оскільки роль представника юридичної професії в сучасному суспільстві безперечно значна. Для нашої країни ця професія надзвичайно важлива у теперішній час, коли відбувається процес розбудови правової держави в Україні, вдосконалення українського законодавства, посилення правових гарантій захисту різних верств населення і підвищення правосвідомості та правової культури українців.

Вищезазначене визначає особливі вимоги до підготовки представників закону, зміст професійної діяльності яких становить складну, багатокомпонентну систему, складовими якої виступають взаємодія з учасниками правовідносин та безпосередня комунікація з людьми за умов інформаційної насиченості. Актуальність вивчення стану сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів зумовлена й розширенням ринків праці, що висувають нові вимоги щодо професійної підготовки кваліфікованих юристів.

Визначення стану сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів сприятиме перегляду, переосмисленню й оновленню змісту професійної підготовки юристів у відповідності до нових кваліфікаційних характеристик, зростаючих потреб суспільства та умов професійної діяльності у високотехнологічному сучасному конкурентному світі.

Аналіз психолого-педагогічної літератури. Важливим внеском у розв'язання проблем професійної підготовки юристів є праці відомих педагогів, психологів та юристів: С. Алексєєва, Н. Артикуца, А. Батаршева, О. Бандурка, П. Біленчук, А. Бражнікової, М. Васильєвої, С. Гусарева, О. Жалінського, В. Карташова, Є. Климова, Н. Коваль, М. Корольчука, В. Крайнюк, Н. Ничкало, М. Підберезького, Ю. Прадіда, О. Скакун, С. Сливки, А. Теймуразян, А. Токарської та ін.

Сутність та структуру інформаційно-комунікативної компетентності фахівця загалом та за окремими спеціальностями розглядали науковці: В. Сутужко, О. Астаф'єва, Л. Дідух, С. Чурукаєва,

О. Захарова, Н. Качалова, Р. Айтбаєва, О. Соснін, Н. Клещенкова, А. Савченко, Є. Софінська та ін. Специфіку формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів було віддзеркалено у працях Т. Смирнової, Г. Москалевич, С. Зайцевої, О. Желнової, О. Ісаєвої.

У психолого-педагогічній літературі немає єдиного визначення поняття інформаційно-комунікативної компетентності. Так, на погляд Н. Клещенкова та А. Савченко, інформаційно-комунікативна компетентність майбутнього фахівця – це комплекс сформованих якостей особистості, що забезпечують гнучкість та готовність до змін, ефективність професійної діяльності в умовах інформатизації сучасного суспільства та опанування інформаційними та комунікативними компетенціями із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. До компонентів інформаційно-комунікативної компетентності фахівця вчені відносять знання та вміння в сфері інформатики та ІКТ; розвиток комунікативних та інтелектуальних здібностей; здійснення інтерактивного діалогу в єдиному інформаційному просторі. В якості критеріїв сформованості інформаційно-комунікативної компетентності фахівця виділяють вміння працювати з інформацією (збір, пошук, передача, аналіз); моделювання та проектування власної професійної діяльності; моделювання та проектування роботи колективу; вміння орієнтуватися у організаційній середі на базі сучасних ІКТ; використання в своїй професійній діяльності сучасних ІКТ, що забезпечують ефективність професійної діяльності [4, с. 1].

Л. Дідух характеризує інформаційно-комунікативну компетентність особистості адаптивністю, вільним володінням вербальними і невербальними засобами спілкування, відношенням до пізнавальної діяльності, природного і соціального світу, до самого себе. У структурі інформаційно-комунікативної компетентності особистості науковець виокремлює наступні компоненти: оптимальність інформаційно-комунікативної діяльності; володіння методами інформаційно-комунікативної діяльності; наявність критичного мислення. Вчена виділяє відповідні критерії

сформованості інформаційно-комунікативної компетентності особистості: цілісне світобачення і науковий світогляд, що засновані на розумінні поєднання основних інформаційних законів у природі та суспільстві, можливості їх формального, математичного опису; сукупність загальноосвітніх і професійних знань і вмінь, соціальних і етичних норм поведінки людей в інформаційному оточенні; уявлення про інформаційні об'єкти та їх перетворення в людській діяльності, в тому числі за допомогою засобів інформаційних технологій, технічних і програмних засобів, що реалізують ці технології [5, с. 23].

В дослідженні Е. Н. Софінської інформаційно-комунікативна компетентність фахівців із соціальної роботи розглядається як інтегральна характеристика особистості фахівця, що усвідомлює свою роль в суспільстві, володіє інформаційно-комунікаційними технологіями, що здатний виявляти та оперативно вирішувати необхідні завдання професійної діяльності та володіє здатністю реалізовувати себе в роботі з різними категоріями клієнтів у відповідності з професійно-етичними нормами. До структури інформаційно-комунікативної компетентності фахівця із соціальної роботи входять такі компоненти, як ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операціональний та комунікативний. Вчена виділяє наступні критерії сформованості інформаційно-комунікативної компетентності фахівця із соціальної роботи: розуміння важливості інформаційно-технологічного прояву в професійній діяльності та доцільної самореалізації; знання сутності ІКТ та можливостей їх використання в професійній сфері діяльності; володіння навичками операціональної інформаційно-технологічної діяльності, необхідної для сфери професійної комунікації; вміння спілкуватися з людьми, пристосовуватися до різних потреб клієнта, впливати на нього та мати позитивний комунікативний контакт із клієнтом [6, с. 84].

Незважаючи на наявність великої кількості наукових робіт щодо професійної компетентності фахівців взагалі та інформаційно-комунікативної компетентності зокрема, проблема виявлення стану сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів не знайшла свого відображення у психолого-педагогічній літературі.

Мета дослідження – визначити критерії та показники інформаційно-комунікативної компетентності юриста, виявити рівні її сформованості у фахівців означеної галузі.

Виклад основного матеріалу. Під інформаційно-комунікативною компетентністю юриста розуміємо інтегративну якість особистості, що дозволяє адаптуватися до довколишнього інформаційно-комунікативного простору, виробляти власний стиль інфокомунікації та нарощувати обсяги інформації і знань в умовах сучасних соціокультурних трансформацій. У структурі інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів було виокремлено наступні компоненти: мотиваційний, когнітивний,

діяльнісний та рефлексивний. У відповідності із визначенням та структурою інформаційно-комунікативної компетентності юристів [2, с. 72] було визначено такі критерії інформаційно-комунікативної компетентності: мотиваційно-вольовий, гносеологічний, операціональний та оцінний. Так, показниками мотиваційно-вольового критерію вважаємо інтерес і позитивне ставлення до застосування ІКТ у професійній діяльності, цілеспрямованість і впевненість в успішному застосуванні ІКТ у професійній діяльності, прагнення до самовдосконалення у цій сфері діяльності юриста. До показників гносеологічного критерію відносимо наявність знань щодо сучасних ІКТ на рівні користувача; наявність знань щодо ІКТ спеціального призначення, що використовуються в юриспруденції; наявність знань щодо застосування ІКТ в процесі комунікації. Показниками операціонального критерію визначаємо такі: вміння застосовувати сучасні ІКТ для вирішення завдань професійної діяльності; вміння використовувати ІКТ з метою підвищення продуктивності спілкування; вміння прогнозувати шляхи підвищення ефективності своєї професійної діяльності з використанням ІКТ. Показниками оцінного критерію виокремлюємо вміння застосовувати сучасні ІКТ для вирішення завдань професійної діяльності; вміння використовувати ІКТ з метою підвищення продуктивності спілкування та вміння прогнозувати шляхи підвищення ефективності своєї професійної діяльності з використанням ІКТ.

Ступінь прояву кожного з показників, узятих в сукупності, визначає рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів засобами мультимедійних технологій. Нами було визначено чотири рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності: високий, достатній, середній та низький.

Високий рівень. У студентів з високим рівнем сформованості інформаційно-комунікативної компетентності наявний стійкий інтерес та позитивне ставлення до застосування ІКТ у професійній діяльності, впевненість в успішному застосуванні ІКТ у професійній діяльності, прагнення до самовдосконалення у сфері діяльності юриста. Студенти обізнані із сучасними ІКТ на рівні користувача, а також із спеціальними ІКТ, що застосовуються в процесі комунікації та в юриспруденції загалом; у них сформовані практичні вміння і навички розв'язання професійних завдань засобами ІКТ та здатність раціонально використовувати ІКТ з метою підвищення продуктивності спілкування та прогнозування шляхів підвищення ефективності своєї професійної діяльності. У них наявна адекватна самооцінка та взаємооцінка, здатність до аналізу і рефлексії власної професійної діяльності, стійке прагнення до саморозвитку та вдосконалення своїх професійних знань, умінь та навичок.

Достатній рівень. Студенти з достатнім рівнем сформованості інформаційно-комунікативної компетентності виявляють інтерес і позитивне ставлення до

застосування ІКТ у професійній діяльності; у них наявні впевненість в успішному застосуванні ІКТ у професійній діяльності та прагнення до самовдосконалення у сфері діяльності юриста; але подекуди є прогалини щодо обізнаності із сучасними ІКТ на рівні користувача, а також із спеціальними ІКТ, що застосовується в процесі комунікації та для виконання юридичних завдань; хоча подекуди відчують труднощі у розв'язанні професійних завдань засобами ІКТ за умови виникнення нових, нешаблонних завдань та комунікативних ситуацій; подекуди потребують допомоги у прогнозуванні шляхів підвищення ефективності своєї професійної діяльності засобами ІКТ; вміють аналізувати результати власної професійної діяльності, хоча не завжди адекватно оцінюють її результати, прагнуть до саморозвитку та самовдосконалення професійної діяльності.

Середній рівень. У студентів цього рівня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності спостерігається нестійкий інтерес й переважно нейтральне ставлення до застосування ІКТ в професійній діяльності, нечітко виражена впевненість в успішному застосуванні ІКТ у професійній діяльності, хоча подекуди виявляється прагнення до самовдосконалення у сфері діяльності юриста; вони мають слабкі професійно-значущі знання щодо ІКТ, що використовується в юриспруденції, не завжди розуміють зміст ІКТ спеціального призначення та особливості застосування ІКТ при розв'язанні професійних завдань та підвищення продуктивності спілкування; вони володіють окремими вміннями і навичками розв'язання професійних завдань із застосуванням ІКТ, не завжди здатні самостійно прогнозувати шляхи підвищення ефективності своєї професійної діяльності засобами ІКТ; не об'єктивно аналізують власну професійну діяльність, самооцінка здебільшого – неадекватна, відсутнє прагнення до саморозвитку.

Низький рівень. Студенти з низьким рівнем сформованості інформаційно-комунікативної компетентності виявляють дуже слабкий інтерес до застосування ІКТ в професійній діяльності, не виявляють цілеспрямованості і впевненості в успішному застосуванні ІКТ у професійній діяльності, дуже рідко прагнуть до самовдосконалення у сфері діяльності юриста; вони недостатньо обізнані із сучасними ІКТ на рівні користувача та спеціальними ІКТ, що використовуються в юридичній діяльності; рідко враховують особливості застосування ІКТ в процесі комунікації; у них майже відсутні практичні вміння і навички розв'язання професійних завдань із застосуванням ІКТ, їм важко використовувати ІКТ з метою підвищення продуктивності спілкування та прогнозування шляхів підвищення ефективності своєї професійної діяльності; самооцінка та взаємооцінка здебільшого неадекватна, не виявляють прагнення до аналізу та рефлексії власної професійної діяльності, здатність до саморозвитку відсутня.

Логіка дослідження вимагала виявлення стану сформованості інформаційно-комунікативної компе-

тентності майбутніх юристів. Для цього було проведено констатувальний експеримент, який проводився на базі Одеського державного університету внутрішніх справ. В експерименті взяли участь 112 респондентів Одеського державного університету внутрішніх справ. Із них до експериментальних груп (ЕГ) увійшли 55 студентів, до контрольних (КГ) – 57 студентів.

Для діагностики стану сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за кожним з показників було дібрано відповідні методики. Так, для виявлення ступеня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за показником «інтерес і позитивне ставлення до застосування ІКТ у професійній діяльності» було використано адаптовану анкету О. Федорчук. Для діагностики інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за показником «цілеспрямованість і впевненість в успішному застосуванні ІКТ у професійній діяльності» було застосовано адаптовану методику за М. Снайдером. Рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за показником «прагнення до самовдосконалення у сфері діяльності юриста» був визначений за адаптованою методикою Л. Бережнкової. Рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за показником «обізнаність із сучасними ІКТ, що використовуються у юриспруденції» було використано адаптовані тести за І. Х. Зіянбердіним; діагностика інформаційно-комунікативної компетентності юристів за показниками «повнота здобутих знань» та «наявність знань щодо застосування ІКТ в процесі комунікації» відбувалась за діагностичними завданнями. Комплекс діагностичних завдань також був застосований і для констатування рівня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за показниками «вміння застосовувати сучасні ІКТ для вирішення завдань професійної діяльності» та «вміння використовувати ІКТ з метою підвищення продуктивності спілкування». Для визначення рівня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за показником «вміння прогнозувати шляхи підвищення ефективності своєї професійної діяльності з використання ІКТ» було застосовано адаптовану методику Д. Барбуто та Р. Сколла. Діагностування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за показниками «здатність до самооцінки та взаємооцінки», «здатність до аналізу і рефлексії власної професійної діяльності» та «здатність до саморозвитку» реалізувалося за методиками С. Будассі, В. Калашніковою та М. Розенбергом відповідно.

Ступінь прояву кожного показника визначався за чотирибальною шкалою. Потім по кожному студенту і загалом по кожній групі було підраховано середній бал, що характеризує рівень сформованості кожного з компонентів. На підставі цього в кожній групі було виділено групи студентів з високими (4,3-5 бали), се-

редніми (3,5-4,2 бали), достатніми (2,6-3,4 бали) та низькими (1-2,5 бали) рівнями сформованості окремих компонентів ІКК майбутніх юристів.

Результати щодо рівнів сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів подано в таблиці 1.

Таблиця 1.

Рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів (в %)

	ЕГ				КГ			
	Н	С	Д	В	Н	С	Д	В
Середні показники мотиваційним компонентом	11,5	28,3	31,8	36,1	11,7	27,3	0,6	0,3
Середні показники за когнітивним компонентом	49,3	28	5	0	49,7	27	4,7	0
Середні показники за діяльнісним компонентом	83	16	1	0	82	15	3	0
Середні показники за рефлексивним компонентом	5,7	17	7,3	0	7,2	19,7	6,5	36,7
Середній показник сформованості ІКК майбутніх юристів	37,4	22,3	1,3	9	37,7	22,3	1,2	6,8

З огляду на результати, подані в таблиці 1, видно, що високий рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за мотиваційним компонентом засвідчили 36,1% студентів в експериментальній групі та 30,3% в контрольній групі. Достатній рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за мотиваційним компонентом в ЕГ продемонстрували 31,8% респондентів, в КГ – 30,6%. Середній рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за мотиваційним компонентом було зафіксовано у 28,3% студентів ЕГ та 27,3% КГ. На низькому рівні перебували 11,5% майбутніх юристів ЕГ та 11,7% КГ. Отже, більшість студентів продемонструвала високий та достатній рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за мотиваційним компонентом.

Високий рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів за когнітивним компонентом не виявив жоден з респондентів. Достатній рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за когнітивним компонентом продемонстрували 15% студентів ЕГ та 14,7% КГ. Середній рівень сформованості спостерігався у 28% респондентів ЕГ та 27% КГ. У більшості респондентів був виявлений низький рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності, а саме: 49,3% студентів ЕГ та 49,7% КГ. Так, у переважній кількості респондентів було констатовано низький рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за когнітивним компонентом.

Високому рівню сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за діяльнісним компонентом не відповідав жоден з респондентів. Лише 1% студентів ЕГ та 3% КГ продемонстрували достатній рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за діяльнісним ком-

понентом. Середній рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності був зафіксований у 16% студентів ЕГ та 15% КГ. Низький рівень сформованості засвідчили 83% студентів ЕГ та 82% КГ. Таким чином, констатувальний експеримент виявив, що велика кількість майбутніх юристів має низький рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за діяльнісним компонентом.

Середні показники за рефлексивним компонентом були наступні: високий рівень сформованості був визначений у 19% студентів ЕГ та 16,8% КГ; достатньому рівню відповідали 21,3% респондентів ЕГ та 21,2% КГ; однакова кількість респондентів обох груп продемонструвала середній рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за рефлексивним компонентом – 22,3%; низький рівень був виявлений у 37,4% студентів ЕГ та 37,7% КГ. Отже, у переважній кількості респондентів було діагностовано достатній та високий рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності за рефлексивним компонентом.

Тож, середній показник сформованості ІКК майбутніх юристів виявився наступним: високий рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності проявили 19% студентів ЕГ та 16,8% КГ; достатній рівень сформованості було виявлено у 21,3% опитуваних ЕГ та 21,2% КГ. До середнього рівня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності відносяться 22,3% студентів ЕГ та КГ. Низький рівень сформованості спостерігався у 37,4% респондентів ЕГ та 37,7% КГ.

Висновки. Аналіз результатів констатувального експерименту підтверджує доцільність подальших досліджень щодо створення методики та моделі формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баштанар И. М. Формирование информационно-коммуникативных умений у студентов факультета документальных коммуникаций / И. М. Баштанар // Интеграционный потенциал профессиональной направленности в содержании социокультурного образования. – 2013. – № 4. – С. 111-112.
2. Бочевар А.Г. Інформаційно-комунікативна компетентність юриста, її сутність та структура / Бочевар А.Г. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. – 2013. – №1. – С. 72.
3. Захарова О.А. Информационно-коммуникативная компетентность государственных служащих в условиях современных социокультурных изменений: автореферат дис. на соискание уч. степени канд. культурологии: спец. 24.00.01– «Теория и история культуры» / Захарова О.А. – Москва, 2007. – С. 24
4. Клещенко Н. Ф. Формирование информаци-

онно-коммуникативной компетентности как необходимое условие эффективности профессиональной деятельности будущего специалиста [Электронный ресурс] / Клещенко Н. Ф., Савченко А.Б // Информационные технологии в образовании. – 2008. – № 2. – Режим доступа до ресурсу: <http://ito.edu.ru/2008/Rostov/II/5/II-5-16.html>.

5. Соснін О. В. Інформаційно-комунікативна компетентність громадянина в процесах формування громадянського суспільства / О. Соснін // Віче : теорет. і громад.-політич. журн. – 2012. – № 20. – С. 22-26.

6. Софинская Е. Н. Формирование информационно-коммуникативной компетенции социального работника в условиях информационной образовательной среды / Софинская Е.Н. // Социальная политика и социология. – 2010. – №11. – С. 82-92.

REFERENCES

1. Bashtanar, Y. M. (2013). Formirovaniye informatsionno-kommunikativnykh umeniy u studentov fakulteta dokumentalnykh kommunikatsiy [Formation of informative and communicative abilities of the students at the faculty of documentary communications] *Integratsionnyi potentsial professyonalnoi napravlennosti v soderzhaniy sotsiokulturnoho obrazovaniya – Integrational Potential of Professional Orientation in the Maintenance of Social and Cultural Education, 4, 111-112* [in Russian].
2. Bochevar, A. G. (2013). Informatsiino-komunikativna kompetentnist yurysta, yii sutnist ta struktura [Informative and communicative competence of a lawyer, its essence and structure]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K. D. Ushynskoho – Bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, 1, 72* [in Ukrainian].
3. Zakharova, O. A. (2007). Informatsionno-kommunikativnaya kompetentnost gosudarstvennykh sluzhashchikh v usloviyakh sovremennykh sotsiokulturnykh izmeneniy [Informative and communicative competence of state officials in contemporary socio-cultural changes]. *Extended abstract of candidate's thesis. Mos-*

cow [in Russian].

4. Kleshhenkova, N. F. & Savchenko, A. B. (2008). Formirovaniye iformatsionno-kommunikativnoy kompetentnosti kak neobkhodimoe usloviie effektivnosti professyonalnoy deyatel'nosti budushheho spetsialista [Formation of informative and communicative competence as a prerequisite for the effectiveness of future specialist's professional work]. *Informatsionnye tekhnologii v obrazovanii – Information Technology in Education*. Retrieved from: <http://ito.edu.ru/2008/Rostov/II/5/II-5-16.html> [in Russian].

5. Sosnin, O. V. (2012). Informatsiino-komunikativna kompetentnist hromadianyna v protsesakh formuvannia hromadianskoho suspilstva [Informative and communicative competence of a citizen under civil society formation] *Viche – Veche, 20, 22-26* [in Ukrainian.]

6. Sofinskaya, E.N. (2010). Formirovaniie informatsionno-kommunikativnoy kompetentsii sotsialnogo rabotnika v usloviyakh informatsionnoy obrazovatel'noy sredy [Formation of informative and communicative competence of a social worker in the conditions of information educational environment]. *Sotsialnaya politika i sotsiologiya – Social Policy and Sociology, 11, 82–92* [in Russian].

*Алла Григорьевна Бочевар,
старший преподаватель кафедры иностранных языков,
Одесский государственный университет внутренних дел,
ул. Успенская, 1, г. Одесса, Украина*

УРОВЕНЬ СФОРМИРОВАННОСТИ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ЮРИСТОВ

В статье рассматриваются критерии, показатели и уровни сформированности информационно-коммуникативной компетентности будущих юристов. Актуальность исследования обусловлена педагогической и социальной значимостью проблемы формирования компетентного юриста, поскольку его роль возрастает по мере развития законодательства и повышения регулирующего значения права в обществе. Эти факторы наряду с постоянным расширением рынка труда выдвигают новые требования к профессиональной подготовке пред-

ставителей закона. Таким образом, формирование информационно-коммуникативной компетентности будущих юристов является одной из тех задач, которую каждое высшее юридическое учебное заведение должно выделить в качестве преобладающей. Проанализировав ряд психолого-педагогической литературы, мы пришли к выводу, что, несмотря на наличие научных работ по проблеме профессиональной компетентности юриста в целом, информационно-коммуникативная компетентность в частности отображена недостаточно. Мы определили такие критерии вышеупомянутой компетентности, как: мотивационно-волевой, гносеологический, операциональный и оценочный. Каждый критерий имеет ряд показателей. Уровень сформированности вместе взятых показателей определяет уровень сформированности информационно-коммуникативной компетентности будущих юристов. Было выделено четыре уровня ее сформированности – высокий, достаточный, средний и низкий. На основании вышеуказанных критериев, показателей и уровней был проведен констатирующий эксперимент на базе Одесского государственного университета внутренних дел. В эксперименте приняли участие респонденты контрольных и экспериментальных групп, всего 112 студентов юридического факультета. Констатирующий эксперимент показал, что подавляющее большинство студентов не продемонстрировало высокий и достаточный уровень информационно-коммуникативной компетентности. Это доказывает, что традиционный подход к учебному процессу не содействует формированию информационно-коммуникативной компетентности будущих юристов на достаточном уровне. Анализ констатирующего эксперимента подтверждает целесообразность дальнейших исследований, создание методики и модели формирования информационно-коммуникативной компетентности у будущих юристов.

Ключевые слова: критерии, показатели, информационно-коммуникативная компетентность, подготовка юристов.

*Alla Bochevar,
senior lecturer, Department of Foreign Languages,
Odessa State University of Internal Affairs,
1, Uspenska Str., Odesa, Ukraine*

STATE OF FUTURE LAWYERS' INFORMATIVE AND COMMUNICATIVE COMPETENCE MATURITY

The article reviews the criteria, indicators and levels of future lawyers' informative and communicative competence maturity. Thematic justification of the article is determined by pedagogical and social significance of the issue of training future lawyers because the role of the legal profession in modern society is undoubtedly appreciable. The content of the legal profession is a complex, multi-component system of activities including the integral components such as interaction with the participants of legal relations and direct communication with people in conditions of information saturation. Thus, the formation of the informative and communicative competence of future lawyers is one of the important tasks that each legal educational establishment should set as a predominant goal while educating specialists in the field of law. Having analyzed a number of psychological and pedagogical sources we have arrived at the conclusion that despite the availability of scientific works on the problem of lawyers' professional competence in general, informative and communicative competence in particular, the issue of the informative and communicative competence of lawyers is considered to be understudied in psychological and pedagogical literature. We have defined such criteria of the aforementioned competence as motivational and volitive, gnoseological, operational and axiological. The maturity of all indicators taken together defines the level of future lawyers' informative and communicative competence maturity. We distinguish four levels of its maturity: high, sufficient, middle and low. On the basis of the above mentioned criteria, indicators and levels an ascertaining experiment has been carried out. The survey has been conducted in Odessa State University of Internal Affairs and involved 112 students-future lawyers. The experiment has shown that overwhelming majority of students don't have high and sufficient level of the informative and communicative competence maturity. This proves that the traditional approach to teaching future lawyers does not provide the formation of their informative and communicative competence at a sufficient level. The analysis of the ascertaining experiment confirms the worthwhileness of further research in this field and seeking for appropriate methods and approaches to teaching future lawyers' to form their informative and communicative competence.

Keywords: criteria, indicators, informative and communicative competence, teaching of lawyers.

Подано до редакції 20.12.2015

Рецензент: д. пед. н., проф. Г. Х. Яворська